

MỘT SỐ THÔNG TIN TÌNH HÌNH DỊCH BỆNH SỞI

Bệnh sởi đang có dấu hiệu bùng phát mạnh trở lại trên phạm vi toàn cầu, trong đó Việt Nam cũng không nằm ngoài xu hướng này. Theo báo cáo của Bộ Y tế, từ đầu năm 2025 đến nay, cả nước đã ghi nhận 38.807 ca nghi sởi tại 63 tỉnh, thành phố, trong đó có 3.447 ca dương tính và 5 trường hợp tử vong. Đây là con số đáng báo động, đặt ra yêu cầu cấp thiết về việc tăng cường truyền thông và triển khai các biện pháp phòng, chống dịch bệnh.

Tổ chức Y tế Thế giới (WHO) và Quỹ Nhi đồng Liên Hợp Quốc (UNICEF) đã cảnh báo về sự gia tăng nhanh chóng của bệnh sởi trên toàn cầu. Năm 2024, thế giới ghi nhận 127.350 ca mắc sởi, gấp đôi so với năm 2023. Đặc biệt, khu vực châu Âu và Trung Á có số ca mắc cao nhất trong 25 năm qua. Nguyên nhân chính được xác định là do tỷ lệ tiêm chủng thấp, chưa đạt mức 95% để tạo miễn dịch cộng đồng.

Tại Việt Nam, số ca mắc tăng mạnh từ giữa năm 2024 và bùng phát vào cuối năm. Trẻ em từ 9 tháng đến dưới 15 tuổi là nhóm đối tượng bị ảnh hưởng nhiều nhất, chiếm 72,7% tổng số ca mắc. Đáng lo ngại hơn, khoảng 90,8% số ca mắc là do chưa được tiêm chủng hoặc tiêm chưa đủ liều vắc xin sởi.

Tại Quảng Ninh, tính đến ngày 14/03/2025, toàn tỉnh ghi nhận 181 ca sốt phát ban nghi sởi, trong đó lấy mẫu giám sát 163 trường hợp ghi nhận 149 ca dương tính, tăng so với cùng kỳ năm trước. Số lượng ca mắc tăng so với cùng kỳ, tuy nhiên với nhiều giải pháp chủ động phòng chống bệnh sởi, cho đến hiện tại, Quảng Ninh là một trong những địa phương kiểm soát tốt dịch sởi và có tỷ lệ tiêm vắc xin phòng sởi ở mức cao.

Từ đầu năm 2025 đến nay, số ca mắc bệnh sởi tại thành phố Móng Cái là 54 ca sốt phát ban nghi sởi, trong đó lấy mẫu giám sát 39 trường hợp ghi nhận 38 ca dương tính. Tăng so với cùng kỳ năm 2024 ghi nhận 0 ca. Đặc biệt ghi nhận 01 ổ dịch tại trường tiểu học Hải Hòa với số ca ghi nhận 13 ca từ ngày 01/02/2025 đến 28/02/2025.

CHỦ ĐỘNG CÁC BIỆN PHÁP PHÒNG, CHỐNG BỆNH SỞI

Dịch sởi đang lan rộng trên cả nước với số ca nghi nhiễm lên đến 40.000 trường hợp và 5 ca tử vong chỉ trong ba tháng đầu năm 2025. Tại Quảng Ninh, tính đến ngày 14/03/2025, toàn tỉnh ghi nhận 181 trường hợp sốt phát ban nghi sởi, Trong đó lấy mẫu giám sát 163 trường hợp ghi nhận 149 trường hợp sởi dương tính, tăng so với cùng kỳ năm trước. Tại thành phố Móng Cái, từ đầu năm 2025 đến nay (18/3/2025), số ca mắc bệnh sởi tại thành phố Móng Cái là 54 ca sốt phát ban nghi sởi, trong đó lấy mẫu giám sát 39 trường hợp ghi nhận 38 ca dương tính. Các chuyên gia nhận định, nguyên nhân chính đến từ chu kỳ dịch 5 năm, tỷ lệ tiêm chủng thấp, tình trạng trì hoãn tiêm vaccine và tư tưởng “anti vaccine” sau đại dịch COVID-19.

Với tốc độ lây lan mạnh và tình trạng tiêm chủng chưa đạt mức tối ưu, dịch sởi năm nay có nguy cơ nghiêm trọng hơn nếu không có biện pháp kiểm soát kịp thời. Bên cạnh đó, sự thay đổi thời tiết trong giai đoạn giao mùa cũng tạo điều kiện thuận lợi cho virus phát triển, làm gia tăng nguy cơ lây nhiễm.

Bộ Y tế nhấn mạnh, vaccine là công cụ quan trọng nhất để kiểm soát dịch sởi. Để ngăn chặn dịch lan rộng, các địa phương cần khẩn trương triển khai các biện pháp:

- Tăng tốc độ tiêm chủng: Chủ động mua sắm vaccine, đẩy nhanh chiến dịch tiêm bù, tiêm vét, đặc biệt tại các khu vực có tỷ lệ tiêm thấp.
- Nâng cao nhận thức của người dân: Đẩy mạnh truyền thông về lợi ích của vaccine, bác bỏ các thông tin sai lệch về tác dụng phụ của vaccine.
- Kiểm soát dịch trong cộng đồng: Thực hiện các biện pháp phòng ngừa như đeo khẩu trang, cách ly người bệnh, rửa tay thường xuyên.

Bộ Y tế cũng khuyến cáo, trẻ nhỏ đủ 9 tháng tuổi cần được tiêm vaccine phòng sởi mũi 1 và nhắc lại mũi 2 khi đủ 18 tháng tuổi. Ngoài ra, phụ huynh nên chủ động đưa trẻ đi tiêm chủng đúng lịch để đảm bảo miễn dịch, phòng tránh biến chứng nguy hiểm của bệnh.

Sởi không chỉ gây ra các triệu chứng sốt cao, phát ban, viêm đường hô hấp mà còn có thể dẫn đến nhiều biến chứng nguy hiểm như viêm phổi, viêm não, suy dinh dưỡng nặng. Nếu không được kiểm soát kịp thời, dịch sởi có thể gây ra hậu quả nghiêm trọng hơn trong thời gian tới.

KHUYẾN CÁO PHÒNG CHỐNG DỊCH BỆNH SỞI

Sởi là căn bệnh nguy hiểm nhưng hoàn toàn có thể phòng ngừa được. Việc tiêm phòng đầy đủ và thực hiện các biện pháp bảo vệ sức khỏe sẽ giúp giảm nguy cơ mắc bệnh và ngăn chặn các biến chứng nguy hiểm.

Hiện nay, tiêm vắc-xin là biện pháp hiệu quả nhất để phòng bệnh sởi.

- Trẻ em cần được tiêm vắc-xin phòng sởi theo đúng lịch:
- Mũi 1: Khi trẻ 9 tháng tuổi.
- Mũi 2: Khi trẻ 18 tháng tuổi.
- Vắc-xin phối hợp MMR (sởi - quai bị - rubella) giúp tăng cường miễn dịch, ngăn ngừa đồng thời 3 bệnh nguy hiểm.
- Phụ nữ trong độ tuổi sinh sản, đặc biệt là trước khi mang thai, nên tiêm vắc-xin để bảo vệ sức khỏe cho bản thân và thai nhi.

Bên cạnh việc tiêm phòng đầy đủ, cần thực hiện các biện pháp sau để giảm nguy cơ mắc bệnh cho trẻ:

- Giữ vệ sinh cá nhân và môi trường: Rửa tay thường xuyên bằng xà phòng, vệ sinh đồ chơi, vật dụng sinh hoạt của trẻ.
- Hạn chế tiếp xúc với người mắc bệnh: Tránh đưa trẻ đến nơi đông người khi có dịch bùng phát.
- Theo dõi sức khỏe hàng ngày: Nếu trẻ có dấu hiệu sốt, ho, chảy nước mũi kéo dài, cần đưa trẻ đến cơ sở y tế để được thăm khám, tư vấn điều trị kịp thời.
- Chế độ dinh dưỡng hợp lý: Bổ sung thực phẩm giàu vitamin A để tăng cường miễn dịch cho trẻ.
- Cách ly người bệnh: Nếu có người thân mắc sởi, cần ngay lập tức đưa đến cơ sở y tế để khám và điều trị, đồng thời cách ly nguồn bệnh tránh lây lan cho cộng đồng.

Sởi không chỉ gây ra các triệu chứng sốt cao, phát ban, viêm đường hô hấp mà còn có thể dẫn đến nhiều biến chứng nguy hiểm như viêm phổi, viêm não, suy giảm miễn dịch kéo dài, thậm chí tử vong nếu không được điều trị kịp thời.

Sởi là căn bệnh nguy hiểm nhưng hoàn toàn có thể phòng ngừa được. Việc tiêm phòng đầy đủ và thực hiện các biện pháp bảo vệ sức khỏe sẽ giúp giảm nguy cơ mắc bệnh và ngăn chặn các biến chứng nguy hiểm. Bố mẹ cần chủ động đưa trẻ đi tiêm vắc-xin đúng lịch và theo dõi sát sao sức khỏe của con trong mùa dịch để đảm bảo an toàn cho cả gia đình.

KHUYẾN CÁO PHÒNG CHỐNG BỆNH SỞI

Sởi là bệnh truyền nhiễm nguy hiểm do vi rút gây ra. Bệnh lây từ người sang người qua đường hô hấp. Để phòng chống bệnh sởi, Bộ Y tế khuyến cáo người dân thực hiện tốt các biện pháp sau:

1. Chủ động đưa con em từ 9 tháng tuổi chưa tiêm vắc xin sởi hoặc từ 18 tháng tuổi chưa tiêm đủ mũi vắc xin sởi đến trạm y tế xã, phường để tiêm vắc xin phòng sởi. Tiêm đủ mũi vắc xin là cách tốt nhất để phòng bệnh sởi.

2. Khi phát hiện có các dấu hiệu Sốt, ho, chảy nước mũi, phát ban cần sớm đưa trẻ đến cơ sở y tế gần gần nhất để kịp thời khám, điều trị phòng các biến chứng và diễn biến nặng của bệnh sởi.

3. Trường hợp mắc sởi nhẹ được cho cách ly tại nhà, trẻ cần phải nghỉ học, không tham gia các hoạt động tập thể và đến những nơi tập trung đông người ít nhất 7 ngày kể từ ngày phát ban sởi để tránh lây lan ra trường học và những người xung quanh.

4. Bệnh sởi rất dễ lây, không cho trẻ đến gần, tiếp xúc với các trẻ nghi mắc sởi. Thường xuyên rửa tay bằng xà phòng khi chăm sóc trẻ và đảm bảo các biện pháp về tăng cường dinh dưỡng cho trẻ.

5. Người lớn chưa tiêm vắc xin cần chủ động đi tiêm vắc xin sởi tại các cơ sở y tế để tránh bị mắc sởi.

Tiêm vắc xin Sởi là cách tốt nhất phòng chống bệnh sởi! Vắc xin sởi rất an toàn. Đừng để con bạn mắc sởi - hãy đưa trẻ đi tiêm vắc xin sởi vào lúc 9 tháng và tiêm nhắc vắc xin sởi - rubella vào lúc 18 tháng tuổi.

Việc tiêm phòng đầy đủ và thực hiện các biện pháp bảo vệ sức khỏe sẽ giúp giảm nguy cơ mắc bệnh và ngăn chặn các biến chứng nguy hiểm. Bố mẹ cần chủ động đưa trẻ đi tiêm vắc-xin đúng lịch và theo dõi sát sao sức khỏe của con trong mùa dịch để đảm bảo an toàn cho cả gia đình.

BỆNH SỞI - NHỮNG ĐIỀU BỐ MẸ CẦN BIẾT TRONG MÙA DỊCH

Bệnh sởi là một trong những bệnh truyền nhiễm phổ biến và có mức độ lây lan cao, đặc biệt ở trẻ nhỏ và những người chưa được tiêm phòng vắc-xin. Dù có thể bắt đầu với những triệu chứng giống cảm lạnh hoặc cúm, sởi có thể dẫn đến các biến chứng nghiêm trọng như viêm phổi, viêm não, suy giảm miễn dịch kéo dài, thậm chí tử vong nếu không được điều trị kịp thời.

• Sởi lây lan như thế nào?

Bệnh sởi do vi-rút sởi (measles virus) gây ra, lây truyền chủ yếu qua đường hô hấp khi người bệnh ho, hắt hơi hoặc tiếp xúc trực tiếp với chất tiết từ mũi, họng của người nhiễm bệnh. Những giọt dịch nhỏ chứa vi-rút có thể lơ lửng trong không khí hoặc bám trên bề mặt đồ vật. Khi người khác hít phải hoặc chạm vào bề mặt có vi-rút rồi đưa tay lên mắt, mũi, miệng, họ có nguy cơ cao bị nhiễm bệnh.

Vi-rút sởi có khả năng lây lan mạnh. Một người mắc bệnh có thể lây cho 9-10 người chưa được tiêm vắc-xin trong cùng một không gian. Vi-rút có thể tồn tại trong không khí hoặc trên bề mặt đến vài giờ sau khi người bệnh rời đi.

• Dấu hiệu nhận biết bệnh sởi

Thời gian ủ bệnh của sởi kéo dài từ 10-12 ngày sau khi tiếp xúc với vi-rút. Các triệu chứng thường xuất hiện theo từng giai đoạn:

- Giai đoạn đầu: Sốt cao, chảy nước mũi, ho khan, mắt đỏ, chảy nước mắt. Một số trường hợp có thể xuất hiện các đốm trắng nhỏ trong miệng (đốm Koplik).
- Giai đoạn phát ban: Sau 3-5 ngày kể từ khi sốt, ban đỏ bắt đầu xuất hiện, thường từ mặt lan dần xuống toàn thân, cuối cùng đến bàn tay và bàn chân. Ban kéo dài khoảng 5-6 ngày rồi mờ dần.
- Giai đoạn hồi phục: Ban dần biến mất, nhưng người bệnh có thể vẫn cảm thấy mệt mỏi, suy nhược.

• Biến chứng nguy hiểm của bệnh sởi

Sởi không chỉ là một bệnh lý thông thường mà còn có thể gây ra nhiều biến chứng nguy hiểm, đặc biệt là ở trẻ nhỏ, người suy dinh dưỡng và những người có hệ miễn dịch yếu.

Những biến chứng nghiêm trọng có thể bao gồm:

- Viêm phổi – nguyên nhân hàng đầu gây tử vong do sởi.
- Viêm não – có thể dẫn đến co giật, hôn mê và tổn thương não vĩnh viễn.
- Tiêu chảy nặng và mất nước.
- Nhiễm trùng tai giữa, có thể gây mất thính lực vĩnh viễn.
- Suy giảm miễn dịch kéo dài, khiến trẻ dễ mắc các bệnh nhiễm trùng khác.
- Ở phụ nữ mang thai, sởi có thể gây sảy thai, sinh non hoặc thai chết lưu.

Theo thống kê, có khoảng 10% số ca mắc sởi ở trẻ suy dinh dưỡng nặng và không được chăm sóc y tế kịp thời có nguy cơ tử vong.

- **Vắc-xin – Biện pháp phòng bệnh hiệu quả nhất**

Hiện nay, tiêm vắc-xin là biện pháp hiệu quả nhất để phòng bệnh sởi. Vắc-xin sởi đã được sử dụng trên toàn cầu hơn 50 năm qua và chứng minh độ an toàn, hiệu quả cao.

- Trẻ em cần được tiêm vắc-xin phòng sởi theo đúng lịch:
- Mũi 1: Khi trẻ 9 tháng tuổi.
- Mũi 2: Khi trẻ 18 tháng tuổi.
- Vắc-xin phối hợp MMR (sởi - quai bị - rubella) giúp tăng cường miễn dịch, ngăn ngừa đồng thời 3 bệnh nguy hiểm.
- Phụ nữ trong độ tuổi sinh sản, đặc biệt là trước khi mang thai, nên tiêm vắc-xin để bảo vệ sức khỏe cho bản thân và thai nhi.

- **Những lưu ý quan trọng trong mùa dịch sởi**

Bên cạnh việc tiêm phòng đầy đủ, các bậc phụ huynh cần thực hiện các biện pháp sau để giảm nguy cơ mắc bệnh cho trẻ:

- Giữ vệ sinh cá nhân và môi trường: Rửa tay thường xuyên bằng xà phòng, vệ sinh đồ chơi, vật dụng sinh hoạt của trẻ.
- Hạn chế tiếp xúc với người mắc bệnh: Tránh đưa trẻ đến nơi đông người khi có dịch bùng phát.
- Theo dõi sức khỏe hàng ngày: Nếu trẻ có dấu hiệu sốt, ho, chảy nước mũi kéo dài, cần đưa trẻ đến cơ sở y tế để được thăm khám kịp thời.
- Chế độ dinh dưỡng hợp lý: Bổ sung thực phẩm giàu vitamin A để tăng cường miễn dịch cho trẻ.
- Cách ly người bệnh: Nếu có người thân mắc sởi, cần cách ly ít nhất 7 ngày kể từ khi phát ban để tránh lây lan.

Sởi là căn bệnh nguy hiểm nhưng hoàn toàn có thể phòng ngừa được. Việc tiêm phòng đầy đủ và thực hiện các biện pháp bảo vệ sức khỏe sẽ giúp giảm nguy cơ mắc bệnh và ngăn chặn các biến chứng nguy hiểm. Bố mẹ cần chủ động đưa trẻ đi tiêm vắc-xin đúng lịch và theo dõi sát sao sức khỏe của con trong mùa dịch để đảm bảo an toàn cho cả gia đình.

DỊCH SỞI BÙNG PHÁT: NGUYÊN NHÂN VÀ GIẢI PHÁP

Dịch sởi đang lan rộng trên cả nước với số ca nghi nhiễm lên đến 40.000 trường hợp và 5 ca tử vong chỉ trong ba tháng đầu năm 2025. Các chuyên gia nhận định, nguyên nhân chính đến từ chu kỳ dịch 5 năm, tỷ lệ tiêm chủng thấp, tình trạng trì hoãn tiêm vaccine và tư tưởng “anti vaccine” sau đại dịch COVID-19.

Nguy cơ bùng phát từ tỷ lệ tiêm chủng thấp

Tại cuộc họp trực tuyến chiều 15/3, Bộ Y tế và các chuyên gia dịch tễ đã chỉ ra ba yếu tố chính khiến dịch sởi bùng phát mạnh mẽ trong năm nay. Trong đó, yếu tố quan trọng nhất là tốc độ tiêm chủng chậm hơn tốc độ lây lan của virus sởi.

Theo Cục trưởng Cục Phòng bệnh Hoàng Minh Đức, hai năm đại dịch COVID-19 đã làm gián đoạn chương trình tiêm chủng mở rộng, khiến tỷ lệ tiêm vaccine sởi – rubella sụt giảm nghiêm trọng. Thời gian gần đây, việc thiếu hụt nguồn vaccine cũng góp phần làm giảm tỷ lệ bao phủ. Thống kê cho thấy, năm 2024, tỷ lệ tiêm mũi 1 (trẻ 9 tháng tuổi) chỉ đạt 87,4%, mũi 2 (trẻ 18 tháng tuổi) đạt 97,7%, trong khi nhiều địa phương có tỷ lệ tiêm chủng đầy đủ chỉ khoảng 50%.

WHO khuyến cáo, để kiểm soát dịch sởi, tỷ lệ tiêm chủng cần đạt ít nhất 95% nhằm đảm bảo miễn dịch cộng đồng. Tuy nhiên, tại Việt Nam, nhiều địa phương vẫn chưa đạt ngưỡng này. Điều này dẫn đến một khoảng trống miễn dịch, tạo điều kiện thuận lợi cho virus sởi lây lan nhanh chóng.

“Thực tế, nhiều địa phương đến cuối tháng 2, đầu tháng 3 mới phê duyệt kế hoạch tiêm vaccine sởi, dẫn đến chậm trễ trong triển khai chiến dịch tiêm chủng. Việc bố trí kinh phí mua sắm vaccine và vật tư y tế chưa kịp thời khiến tỷ lệ tiêm chủng không đạt yêu cầu, tạo ra khoảng trống miễn dịch nghiêm trọng”, ông Đức cho biết.

Tư tưởng “anti vaccine” và những rào cản trong tiếp cận tiêm chủng

Một nguyên nhân đáng lo ngại khác là sự gia tăng tư tưởng “anti vaccine” sau đại dịch COVID-19. Một bộ phận người dân cho rằng “tiêm hay không tiêm vaccine cũng như nhau”, lo ngại về phản ứng phụ hoặc không tin tưởng vào độ an toàn của vaccine. Điều này dẫn đến việc nhiều phụ huynh không đưa trẻ đi tiêm phòng đầy đủ.

Ngoài ra, ở các khu vực vùng sâu, vùng xa, việc tiếp cận dịch vụ y tế còn nhiều hạn chế. Tỷ lệ bà mẹ sinh con tại nhà ngày càng tăng, dẫn đến việc trẻ sơ sinh không được tiếp cận vaccine đúng thời điểm.

Dịch sởi có thể bùng phát nghiêm trọng hơn

Sởi là bệnh truyền nhiễm cấp tính do virus Morbillivirus gây ra, lây lan nhanh chóng qua đường hô hấp khi tiếp xúc gần với người bệnh. Theo thống kê, 90% người chưa có miễn dịch sẽ mắc bệnh nếu tiếp xúc với bệnh nhân sởi. Trung bình, một người nhiễm bệnh có thể lây cho 12-18 người khác, cao hơn nhiều so với COVID-19.

Theo chu kỳ 5 năm, dịch sởi thường bùng phát vào các năm 2014, 2019 và nay là 2024-2025. Riêng năm 2014, hơn 110 trẻ đã tử vong do sởi. Với tốc độ lây lan mạnh và tình trạng tiêm chủng chưa đạt mức tối ưu, dịch sởi năm nay có nguy cơ nghiêm trọng hơn nếu không có biện pháp kiểm soát kịp thời.

Bên cạnh đó, sự thay đổi thời tiết trong giai đoạn giao mùa cũng tạo điều kiện thuận lợi cho virus phát triển, làm gia tăng nguy cơ lây nhiễm.

Giải pháp kiểm soát dịch sởi

Bộ Y tế nhấn mạnh, vaccine là công cụ quan trọng nhất để kiểm soát dịch sởi. Tuy nhiên, nhiều địa phương vẫn đang “đuổi theo dịch” thay vì chủ động phòng chống từ sớm.

Để ngăn chặn dịch lan rộng, các địa phương cần khẩn trương triển khai các biện pháp:

- Tăng tốc độ tiêm chủng: Chủ động mua sắm vaccine, đẩy nhanh chiến dịch tiêm bù, tiêm vét, đặc biệt tại các khu vực có tỷ lệ tiêm thấp.
- Nâng cao nhận thức của người dân: Đẩy mạnh truyền thông về lợi ích của vaccine, bác bỏ các thông tin sai lệch về tác dụng phụ của vaccine.
- Kiểm soát dịch trong cộng đồng: Thực hiện các biện pháp phòng ngừa như đeo khẩu trang, cách ly người bệnh, rửa tay thường xuyên.

Bộ Y tế cũng khuyến cáo, trẻ nhỏ đủ 9 tháng tuổi cần được tiêm vaccine phòng sởi mũi 1 và nhắc lại mũi 2 khi đủ 18 tháng tuổi. Ngoài ra, phụ huynh nên chủ động đưa trẻ đi tiêm chủng đúng lịch để đảm bảo miễn dịch, phòng tránh biến chứng nguy hiểm của bệnh.

Sởi không chỉ gây ra các triệu chứng sốt cao, phát ban, viêm đường hô hấp mà còn có thể dẫn đến nhiều biến chứng nguy hiểm như viêm phổi, viêm não, suy dinh dưỡng nặng. Nếu không được kiểm soát kịp thời, dịch sởi có thể gây ra hậu quả nghiêm trọng hơn trong thời gian tới.